

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Syöpäjärjestöt kiittää mahdollisuudesta lausua valtionvarainministeriön laatimasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta. Syöpäjärjestöt lausuu asiassa sekä Suomen Syöpäyhdistyksen että Syöpäsäätiön puolesta ja kohdentaa lausuntonsa yksinomaan tuloverolain lahjoitusvähennykseen.

Tuloverolain lahjoitusvähennystä koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukkoa laajennettaisiin. Tarkoituksena on samalla yhtenäistää yhteisöjen ja luonnollisten henkilöiden vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukko.

Tavoite on kannatettava. Suomessa lahjoituskulttuuri on kehittymässä, mutta verovähennysoikeuden puute on yksi este yksityisrahoituksen kasvulle. Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa on jo käytössä laajempia verovähennysoikeuksia, jotka kattavat useampia järjestötyyppejä ja kannustavat yksityishenkilöitä lahjoittamaan. Suomalaisten kotitalouksien nettovarallisuus on kasvanut (talletuskanta 112,1 mrd euroa, Suomen Pankki 03/2025), kuten myös halukkuus tukea yleishyödyllistä toimintaa. Pohjoismaisessa lahjoittajavertailussa suomalaiset pärjäävät kuitenkin heikoiten, myös lahjoitusten verokohtelussa on eroja.

Nyt lausuttavana oleva ehdotus lahjoitusvähennyksen laajennuksesta sulkee kuitenkin valitettavasti ulkopuolelle merkittävän osan suomalaisista järjestöistä, mikä on ristiriidassa sekä lahjoittajien valinnanvapauden että viime vuonna valtioneuvoston periaatepäätöksenä annetun Kansalaisjärjestöstrategian tavoitteiden kanssa.

Yksityisrahoitukseen perustuvan lahjoittamisen kulttuurin kehittyminen ja kansalaisjärjestöjen omavaraisuuden vahvistuminen ovat Syöpäjärjestöjen ja Syöpäsäätiön näkökulmasta tarpeellisia tavoitteita ja kansalaisjärjestöjen rahoitus pohjaa on syytäkin monipuolistaa erityisesti tällä hallituskaudella tehtyjen merkittävien järjestörahoitusleikkausten jälkeen. Olisi kuitenkin erikoista ja eriarvoistavaa lisätä vain osan järjestöjen mahdollisuuksia hankkia lisää yksityistä rahoitusta. Tällaisenaan ehdotus lahjoitusvähennyksen laajennuksesta kohtelee järjestöjä hyvin eriarvoisesti ja sulkee laajennuksen ulkopuolelle ainakin kolmasosan, mahdollisesti jopa kaksi kolmasosaa, yhdistyksistä ja säätiöistä.

On silmiinpistävää, että verovähennysoikeuden ulkopuolelle jäisi merkittävä osa mm. suuria potilasryhmiä edustavista sosiaali- ja terveysjärjestöistä sekä kehitysyhteistyö-, ympäristö- ja eläinjärjestöt. Syöpäjärjestöt muistuttaa, että sosiaali- ja terveysjärjestöillä on erityinen kansanterveyttä ja potilaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävä tehtävä, jolla on merkitystä myös julkisen sektorin palveluiden täydentäjänä, ja lahjoitukset ovat erittäin tärkeä osa sotejärjestöjen varainhankintaa. Syövän kustannukset yhteiskunnalle ovat vuodessa 1,5 mrd euroa (sis. terveydenhuolto, sairaalalääkkeet, lääkkeiden Kela-korvaus, sairauspäivärahat, työkyvyttömyyseläkkeet, matkat, kuntoutus, seulonta) (Lähde: Syövän kustannukset Suomessa: NHG Power BI reporting). Saatavilla olevan julkisen tiedon perusteella arvioidut syövän epäsuorat ja suorat kustannukset vuodessa 3,9 mrd euroa (sis. hoitokustannukset, seulonnat, lääkkeet, menetetyt työvuodet, ennenaikaiset kuolemat, omaishoidon vaikutukset). Väestön ikääntymisen ja syöpäsairauksien yleistymisen myötä nämä kustannukset tulevat väistämättä kasvamaan, ja samalla järjestöjen ja säätiöiden työlle on entistä enemmän tarvetta. Verovähennysoikeus tulisi ulottaa kaikkiin rahankeräysluvan omaaviin yleishyödyllisiin yhdistyksiin ja säätiöihin, kuten Vastuullinen lahjoittaminen Vala ry on ehdottanut.

Luonnollisille henkilöille ehdotettu 5 000 euron vuosittainen lahjoitusvähennykseen oikeutettu enimmäismäärä ohjaa lahjoittajakäyttäytymistä. Nyt esitetty lahjoittajakohtainen 50 000 euron enimmäismäärä saattaa käytännössä pienentää lahjoitussummia. Lahjoitusvähennysten enimmäismäärän rajausta 5000 euroon säätiöille ja yhdistyksille kohtelee järjestöjä hyvin eriarvoisesti suhteessa esimerkiksi yliopistoihin. Säätiörahoituksella on tutkimukselle ja tieteelle hyvin merkittävä rooli - esimerkiksi Syöpäjärjestöjen osana toimiva Syöpäsäätiö on merkittävin yksityinen syöpätutkimuksen tukija Suomessa. Lahjoitusvähennykseen oikeutettua enimmäismäärää olisi hyvä nostaa lähemmäs yliopistoille ja korkeakouluille annettujen lahjoitusten lahjoitusvähennykseen oikeuttamaa 50 000 euron enimmäismäärää, jotta kotitalouksien tileillä olevat varat ohjattaisiin nykyistä paremmin palvelemaan yhteiskunnallisesti vaikuttavia ja välttämättömiä toimintoja. Yhteisöille ehdotettu 50 000 euron vuosittainen lahjoitusvähennykseen oikeutettu enimmäismäärä ohjaa myös lahjoittajakäyttäytymistä. Yhteisöjen yhteisvastuupotentiaali ja halu tukea yhteiskunnalle taloudellisesti raskaita kohteita olisi syytä hyödyntää tässä yhteydessä paremmin nostamalla enimmäismäärää lähemmäs yliopistoille ja korkeakouluille annettujen lahjoitusten lahjoitusvähennykseen oikeuttamaa 250 000 euron enimmäismäärää.

Lisäksi Syöpäjärjestöt kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- Lahjoitusvähennykseen oikeuttavat tarkoitukset eivät saisi jäädä epämääräisesti tulkinnanvaraiseksi. Esimerkiksi Syöpäjärjestöjen alueelliset syöpäyhdistykset ja potilasjärjestöt tarjoavat tukea syöpään sairastuneille lapsille ja heidän perheilleen ja Syöpäsäätiö tarjoaa näille perheille taloudellista tukea ja kerää rahoitusta myös lasten syöpien tutkimukseen, mutta Syöpäjärjestöjä ei määritellä lapsijärjestöksi. Lasten asemaa tukeva tai edistävä tarkoitus on vaikeasti määriteltävissä.

- Lahjoitusten saajatahojen ei tule joutua raportoimaan lahjanantajien tietoja. Henkilötietoja ei voida luovuttaa kolmansille osapuolille ja eikä lahjoitustensaajien hallinnollista taakkaa tule lisätä velvollisuudella identifioida ja ilmoittaa Verohallinnolle lahjanantajien tietoja.

J

uha Pekka Turunen, pääsihteeri, Syöpäjärjestöt

Sari Meller, varainhankintajohtaja, Syöpäsäätiö

Hartonen Sarianne
Syöpäjärjestöt